

Pag-aari ng Pamahalaan
HINDI IPINAGBIBILI

3

Araling Panlipunan

Quarter 1 - Week 3

**Relatibong Lokasyon sa mga Probinsya
sa Rehiyon X**

Department of Education • Republic of the Philippines

Araling Panlipunan - Grade 3

Alternative Delivery Mode

Quarter 1 Week 3 Relatibong Lokasyon sa mga Probinsya sa Rehiyon X

First Edition, 2020

Republic Act 8293, section 176 states that: No copyright shall subsist in any work of the Government of the Philippines. However, prior approval of the government agency or office wherein the work is created shall be necessary for exploitation of such work of profit. Such agency or office may, among other things, impose as a condition the payment of royalties.

Borrowed materials (i.e., songs, stories, poems, pictures, photos, brand names, trademarks, etc.) included in this book are owned by their respective copyright holders. Every effort has been exerted to locate and seek permission to use these materials from their respective copyright owners. The publisher and authors do not represent nor claim ownership over them.

Published by the Department of Education
Division of Malaybalay City

Development Team of the Module

Authors: Emmylou P. Binayao, Marsha A. Talucdo

Editor: Rulyn Z. Crusio, Yolanda C. Dumaog

Reviewers: Virgilin R. Pizarro, Aba Q. Allaba

Illustrator:

Layout Artist: Manuel D. Dinlayan II, PDO II

Management Team:

Chairperson: Dr. Victoria V. Gazo, CESO V
Schools Division Superintendent

Co-Chairperson: Sunny Ray F. Amit
Asst. Schools Division Superintendent

Ralph T. Quirog
CES, CID

Members: Purisima J. Yap
EPS-LRMS

Virgilin R. Pizarro
Aba Q. Allaba

Evaluators:

Gina Q. Allaba
Maitelle B. Israel
Jerry C. Escol

Marites T. Escamillan
Geraldine S. Langcatan
Bergil G. Bateriza

Printed in the Philippines by Department of Education
Division of Malaybalay City

Office Address: Sayre Highway P-6, Casisang, Malaybalay City

Telefax: (088) 314-0094

Email Address: malaybalay.city@deped.gov.ph

3

Araling Panlipunan **Quarter 1 - Week 3** **Relatibong Lokasyon sa mga** **Probinsya sa Rehiyon X**

This instructional material was collaboratively developed and reviewed by educators from public and private schools, colleges, and or/universities. We encourage teachers and other education stakeholders to email their feedback, comments, and recommendations to the Department of Education at action@deped.gov.ph.

We value your feedback and recommendations.

Pasiuna

Kini nga Modyul sa mga Tinun-an giandam alang sa sama nimong tinun-an nga anaa sa ikatulong Ang-ang aron magamit nimo sa imongpagtuon sa Araling Panlipunan. Tuyo niining Modyul nga magihayan ka nga magdesisyon ug maglihok nga adunay pagpakabana alang sa kaayohan sa tanan.

Ang mga pagtulon-an niini nga Modyul giayo pagsusi ug gipahiluna aron mahiuyon sa imong idad, interes, ug panginahanglanon ug niini nga panahon.

Kini nga Modyul ngadto sa lima ka adlaw alang sa usa ka semana nga pagtuon.

Gawas sa paghisgot-hisgot, ang matag pagtulon-an adunay buluhaton nga labaw nga nagpauswag sa nakat-onan sa mga tinun-an. Adunay mga eksamin sa kataposan sa matag pagtulon-an aron mapalig-on ang nakat-onan sa mga tinun-an.

Gilaoman nga pinaagi niini nga Modyul, makat-onon sa mga tinun-an ang paghigugma ug paghatag og bili sa ilang kaugalingon, pamilya, ug isig katawo.

Hibaloi Kini

Giunsa nimo para mahibal-an ang lokasyon sa usa ka lugar?
Unsa man ang magamit aron isulti ang lokasyon sa usa ka lugar?

Kani nga modyul gibahin ngadto sa Lima ka pagtulun-an o aralin, kini ang:

Aralin 1 – Relatibong Lokasyon sa mga Probinsiya sa Rehiyon.

Aralin 2 – Lokasyon sa mga Probinsiya sa Rehiyon X.

Aralin 3 – Ang Lokasyon sa akong Probinsiya sa Rehiyon nga akong gipuy-an.

Aralin 4 – Pisikal nga bahin sa atong kaugalingong Lalawigan.

Aralin 5 – Kinaiya sa mga Probinsiya sa Rehiyon.

Paghuman nimo sa mga pagtulun-an niini nga modyul, ikaw gilauman nga :

1. Makakat-on sa paggamit sa mga ulohan ug Sekundaryong direksyon.
2. Makabalo sa Distansya sa lainlaing mga butang, mga simbolo ug mga marker.
3. Makaila sa usa ka lugar gipasukad usab sa lokasyon sa mga tawo sa higdaanan ug ang kasikbit nga lugar niini.

Sulayi Kini

Isulat saimong notbuk ang lima ka probinsya nga naglangkob sa Rehiyong X – Hilagang Mindanao.

1. _____	4. _____
2. _____	5. _____
3. _____	

Aralin 1	Relatibong Lokasyon sa mga Probinsiya sa Rehiyon X
---------------------	---

Unang Adlaw

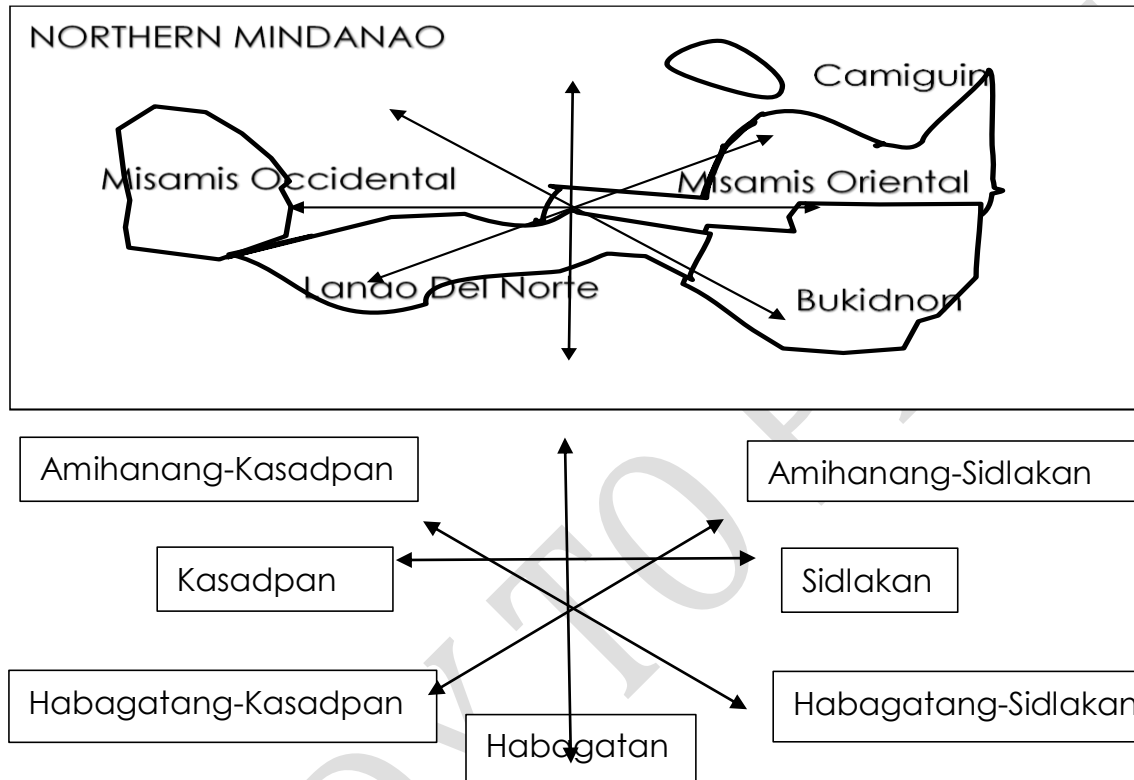
Sublia Kini

Unsang lalawigan ang nahimutang sa amihang bahin sa Bukidnon?

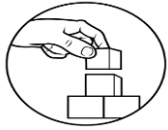
Kat-oni Kini

Gawas sa paggamit sa una ug ikaduhang direksyon, mga distansya sa lainlaing mga lugar, mga simbolo ug mga marker, ang pag-ila sa usa ka lugar pinasikad usab sa lokasyon sa mga palibut ug kasilinganan niini.

Susiha Kini

1. Ang Misamis Occidental mao ang kasadpan sa Misamis Oriental.
2. Ang Camiguin mao ang amihanan sa Misamis Oriental.
3. Ang Lanao del Norte mao ang habagatang-silangan sa Misamis Occidental.
4. Ang Lanao del Norte naa sa kasadpan sa bukid.
5. Ang Misamis Oriental mao ang habagatan sa Camiguin.

Pagpauswag

Ang mosunud nga paagi sa pagpangita sa lokasyon sa usa ka lugar gamit ang relatibong nga lokasyon. Sulayi ang pagpangita sa mosunod: Isulat sa inyong papel sa insaktong tubag.

1. Ang Misamis Occidental naa sa _____ sa Misamis Oriental.
A. Amihanan B. Habagatan C. Kasadpan D. Sidlakan
2. Ang Lanao del Norte naa sa _____ sa Bukidnon.
A. Amihan B. Habagatan C. Kasadpan D. Sidlakan
3. Ang Camiguin naa sa _____ sa Misamis Oriental.
A. Amihan B. Habagatan C. Kasadpan D. Sidlakan

Aralin 2	Lokasyon sa mga Probinsiya sa Rehiyon X
---------------------------	--

Kat-oni Kini

Ang Camiguin nabantog sa tam-is nga Lanzones ug gasaulog sila sa mga maanindot nga baybayon ug talan-awon nga nakahatag ug atraksyon sa daghang turista.

Ang gibantog nga Maria Christina Falls, nga gitawag nga twin electric water main nga tinubdan sa kuryente ug anaa nahimutang sa Lanao del Norte.

Ang probinsiya sa Misamis Occidental adunay daghang maanindot nga mga baybayon nga naghatag ug atraksyon sa mga turista. Sa Bukidnon anaa ang Mt. Kitanglad, Mt. Dulangdulang, Mt. Kalatungan, Mt. Kalayo ug Lake Apo. Ang Misamis Oriental patag ug adunay daghang nindot nga mga baybayon.

Pagpauswag

Asa nga dapit Makita ang mga talan awon sa Hanay A? Pilia ang tubag sa Hanay B. Isulat ang letra sa inyong papel.

Hanay A
_____ 1. Mt. Dulang-Dulang
_____ 2. Divine Mercy of Jesus
_____ 3. Maria Christina Falls

Hanay B
A. Misamis Oriental
B. Lanao del Norte
C. Bukidnon

Aralin
3

**Ang Lokasyon sa akong Probinsiya sa
Rehiyon nga akong gipuy-an.**

Kat-oni Kini

1. Ang Misamis Occidental mao ang kasadpan sa Misamis Oriental.
2. Ang Camiguin mao ang amihanan sa Misamis Oriental.
3. Ang Lanao del Norte mao ang habagatang-sidlakan sa Misamis Occidental.
4. Ang Lanao del Norte naa sa kasadpan sa Bukidnon.
5. Ang Misamis Oriental mao ang habagatan sa Camiguin.

Ang Bukidnon mao ang pinakadako nga probinsiya sa Rehiyon X nga adunay populasyon nga hapit 1,299,192 mga tawo (Bukidnon Planning and Development Office, SYB Researchers 2016).

Ang kasilinganan sa probinsiya mao ang Misamis Oriental nga nahimutang sa amihanang bahin sa Mindanao kung diin ang lungsod sa Cagayan de Oro mao ang kapital ug sentro. Ang lungsod sa Oroquita ang kapital niini nahimutang sa utlanan sa Zamboanga Del Norte ug Zamboanga Del Sur, sa kasadpan ug bulag sa Lanao Del Norte.

Ang Lanao Del Norte nahimutang sa amihanang rehiyon sa Mindanao diin nahimutang ang kapital niini ang Tubod. Gibahin kini

sa 22 nga munisipyo ug 1 ka lungsod. Camiguin ang pinakagamay nga lungsod sa amihanang Mindanao. Mambajao ang capital niini. Ang mga gapuyo niini gitawag nga Camiguinon. Gibahin ang lalawigan sa lima ka lungsod. Kini gitawag nga "Isla sa kalayo".

Susiha Kini

Isulat ang insaktong tubag sa inyong papel.

1. Unsang lalawigan ang kasadpan sa Misamis Oriental? _____
2. Ang _____ mao ang amihanan sa Misamis Oriental.
3. Ang Lanao del Norte mao ang habagatang-sidlakan sa _____.

Aralin 4	Pisikal nga bahin sa atong kaugalingong lalawigan.
---------------------------	---

Sublia Kini

Asa makita ang lalawigan sa Bukidnon? _____

Kat-oni Kini

Ang Bukidnon usa ka bukirong probinsiya. Malaybalay City ang kapital niini ug kini gilibutan sa Misamis Oriental, Agusan del Sur, Davao del Norte, Cotabato, Lanao del Sur ug Lanao del Norte. Ang Bukidnon adunay tibuuok nga lugar nga sobra sa 10,498.59 kilometro kwadrado ug kini ang pinakadako nga lalawigan sa rehiyon.

Susiha Kini

Ang Bukidnon nahimutang sa rehiyon sa Northern Mindanao. Ang capital niini mao ang lungsod sa Malaybalay. Sumala sa census sa tuig 2015, ang probinsiya gipuy-an sa 1,415,226 residente. Ang probinsiya gilangkoban sa 2 ka mga sangkap sa syudad ug 20 ka mga lungsod. Kini ang ikatulo nga pinakadako nga probinsiya sa nasud bahin sa kinatibuk-ang luna sa yuta.

Adunay 2 ka mga sangkap nga lungsod sa probinsiya sa Bukidnon mao ang Malaybalay ug Valencia ug adunay 20 ka Munisipyo Baungon, Cabanglasan, Damulog, Dangcagan, Don Carlos, Impasugong, Kadingilan, Kalilangan, Kibawe, Kitaotao, Lantapan, Libona, Malitbog, Manolo Fortich, Maramag, Pangantucan, Quezon, San Fernando, Sumilao ug Talakag.

Aron masinati kini, bisitaha ang probinsya panahon sa Kaamulan Festival. Ang mga pista mahitabo sa mga ulahing bahin sa Marso hangtod sa tungatunga sa Abril. Adunay mga parada diin nagsul-ob ang mga lokal nga lumulupyo og kolor nga tradisyonal nga sinina ug gipakita ang kasaysayan sa ilang tribo ug lahi nga kultura. Nakuha ang Kaamulan ang ngalan niini gikan sa Binukid nga pulong nga "amul" nga nagpasabot nga "panagtigum" sa pito ka tribu sa Bukidnon nga mao ang Talaandig, Tigwahanon, Higaonon, Matigsalug, Bukidnon, Umayamnon ug Manobo magtagbo ug magsaulog.

Sa Bukidnon makita ang duha ka tag-as nga mga bukid sama sa Mt. Dulang-Dulang ug Mt. Kitanglad. Usa usab sa nindot nga adtuan ang Lake Apo sa Valencia City usa sa labing hinlo ngal inaw sa rehiyon.

Ang monastery sa San Jose, Malaybalay City nga gidisenyo ni Leandro Locsin adunay disenyo sa mata. Daghang mga local nga turista ang mangadto dinhi alang sa ilang paghalad ug pag-ampo, pagkuha ug maanindot nga hulagway o bisan pa nagpahigayon sa ilang espesyal nga adlaw ug pagpahigayon og mga kasal.

Sa lungsod sa Maramag makita ang sikat RR Family Spring Resort nga mahimong laagan sa tibuok pamilya.

Pagpauswag

Tubaga ang mga mosunod nga mga pangutana: Isulat ang insaktong tubag sa inyong papel.

1. Asa nga lungsod makita ang nailang RR Family Spring resort?

---

2. Asa nga lungsod Makita ang sikat nga monasteryo? _____
3. Unsang tubig ang anaa sa Valencia City? _____

Aralin 5	Kinaiya sa mga Probinsiya sa Rehiyon
---------------------------	---

Kat-oni Kini

Ang Rehiyon X – Amihang Mindanao us aka mauswagon nga rehiyon ug isa sa adunay pinakadatu ug ekonomiya sa tibuok Mindanao. Nag-una ang Agrikultura ug mauswagon nga industriya sa Cagayan de Oro City ug Iligan City. Dinhi nga rehiyon pud Makita ang pinakasikat nga Plantasyon sa Pinya sa Bukidnon ug ang Hydroelectric plants sa Iligan City ug sa Balo-I, Lanao del Norte nga gahatag ug kurente sa halos tibuok parte sa Mindanao. Kada probinsiya sa rehiyon niini mailhan sa iyang pisikal nga kinaiya.

1. Asa nga probinsiya Makita ang Hydroelectric Plant?
A. Bukidnon   B. Camiguin
C. Lanao del Norte   D. Misamis Oriental
2. Asa makita nga probinsiya ang pinakasikat nga plantasyon sa pinya?
A. Bukidnon   B. Camiguin
C. Lanao del Norte   D. Misamis Occidental
3. Unsa ang nag-una sa ekonomiya sa Cagayan de Oro ug Iligan City?
A. Agrikultura   B. Pagpangisda
C. Agrikultura ug Pagpangisda   D. Agrikultura ug industriya

Susiha Kini

Misamis Occidental

Ang Probinsiya sa Misamis Occidental makit-an sa pinakatumoy nga bahin sa rehiyon sa Amihang Mindanao. Ang lungsod sa Oroquieta ang capital niini ug nahimutang sa tumoy sa Zamboanga del Norte ug Zamboanga del Sur sa kasadpan.

Ang probinsiya adunay sobra sa isa libong ektarya nga yuta ug adunay gilapdon ug gilugan nga 2,055.22 kilometro kwadrado. Ang Misamis Occidental naa sa tiilan sa Bukid sa Malindang ug sa iyang amihang bahin ang dagat sa Panguil Bay. Ang probinsiya abunda sa produktong humay, mais, saging, abaka, lubi ug uban pa. Pagpanguma ug pagpangisda ang nag-unang panginabuhian sa mga tawo.

Misamis Oriental

Ang Misamis Oriental makit-an sa sidlakang bahin sa Amihang Mindanao. Ang Lungsod sa Cagayan de Oro ang capital ug sentro sa probinsiya. Napalibotan kini sa Lanao del Norte sa kasadpang bahin, Bukidno sa habagatang bahin, Agusan del Norte ug Agusan del Sur sa sidlakang bahin u gang Dagat Bohol sa Amihang bahin apil na ang islang probinsiya. Sa Camiguin sa amihanang bahin niini.

Ang Misamis Oriental adunay kinatibok-ang gilapdon nga sobra sa 3,131 kilometro kwadrado. Ang probinsiya nailhan tungod sa sikat ug tsada nga talan-awon sama sa **Divine Mercy of Jesus** sa El Salvador ug ang sapa sa Cagayan de Oro City nga sikat sa **White Water Rafting** ug adunay taas nga baybayon.

Bukidnon

Ang Bukidnon daghan ug bukid nga probinsiya. Malaybalay City ang capital niini nga lungsod. Napalibotan sa Misamis Oriental, Agusan del Sur, Davao del Norte, Cotabato, Lanao del Sur ug Lanao del Norte ang probinsiya sa Bukidnon. Abunda sa tanom nga saging, mais, humay, lubi, utanon, prutas ug uban pa. Dinhi pud makita ang luag nga tanom sa pinya sa Del Monte. Bugnaw ang klima nga ampay sa mga tanom. Ang Bukidnon adunay kintibok-ang gilugan nga sobra sa 10,498.59 kilometro kwadrado ug pinakdako sa tibuok rehiyon.

Lanao del Norte

Ang Lanao del Norte us aka probinsiya nga naa sa habagatang bahin sa rehiyon. Tubod ang kapital nga lungsod. Napalibotan kini sa Lanao del Sur sa habagatan, Misamis Oriental sa amihanang sidlakan, Bukidnon sa sidlakan ug nahimulag kini sa Misamis Occidental pinaagi sa Iligan Bay.

Ang Lanao del Norte, adunay kinatibok-ang gilapdon nga 3,346.50 kilometro kwadrado. Pagpangisda ug pag-uma ang nag-unang panginabuhian sa mga tawo dinhi. Dinhi makita ang luag nga patag. Dinhi makita ang sikat nga Maria Cristina Falls ug Tinago Falls sa lungsod sa Iligan City.

Camiguin

Ang Camiguin naa sa amihang bahin sa Misamis Oriental. Usa kini sa isla nga probinsiya nga makit-an sa dagat sa Bohol nga adunay sukod nga sobra 237.95 kilometro kwadrado. Ang probinsiya sa Camiguin ang adunay pinakagamay nga lumulopyo ug gidak-on sa lugar. Ang Mambajao ang kapital nga lungsod nga adunay pinakadako nga komunidad basis a gidak-on niini ug sa populasyon o mga namuyo niini. Dinhi ga-isaulog ang **Lanzones Festival** kada bulan sa Oktubre.

Daghang turista ang gabisita sa probinsiya sa ilang sikat nga Ardent Hot Spring, White Island, ug sa Katibawasan Falls.

Hinumdumi Kini

Unsa ang lima (5) ka probinsiya sa Rehiyon X

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____

Buhata Kini

Basis a inyong nabasa, ihulagway ang kinatibok-ang kinaiya nga pisikal sa mga probinsiya. Unsa nga probinsiya ang buot gipasabot sa kada numero. Pangitaa ang mga tubag sulod sa puzzle ug isulat saimong pape.

1. Ang probinsiya nga daghan ug bukid nga lugar ug nabantog sa haluag nga tanom sa pinya.
2. Ang probinsiya nga luag ang patag ug napalibotan sa daghan nga mga falls o busay.
3. Ang probinsiya nga pagpangisda ang nag-una nga panginabuhian kay napalibotan kini ug dagat.
4. Ang probinsiya nga adunay luag nga patag ug baybayon ug sikat sa Divine Mercy of Jesus nga talan-awon.

5. Ang Probinsiya nga adunay luag nga patag nga ang kasagaran anaa sa tiilan sa bukid sa Malindang u gang nag-una nga panginabuhian mao ang pagpanguma u gang pagpangisda.

M	B	C	A	M	I	G	U	I	N
I	A	R	D	R	V	N	D	U	O
S	A	S	D	F	G	H	J	K	L
A	W	E	R	T	Y	U	I	O	P
M	I	S	A	M	I	S	O	C	C
I	G	D	H	K	L	A	N	A	O
S	O	D	E	L	N	O	R	T	E
O	L	K	J	H	G	F	D	S	A
R	T	G	H	Y	K	L	I	N	M
O	B	B	U	K	I	D	N	O	N

Ebalwasyon

Basaha ang mga pangutan ug isulat sa imong notbuk ang letra sa insaktong tubag.

- Unsa nga probinsya ang didto makita ang sikat nga monastery?
  - Bukidnon
  - Camiguin
  - Lanao del Norte
  - Misamis Oriental
- Unsa nga probinsiya ang gasaulog sa Lanzones Festival?
  - Bukidnon
  - Camiguin
  - Lanao del Norte
  - Misamis Oriental
- Unsa nga probinsiya ang naa sa habagatang sidlakan sa Misamis Occidental ?
  - Bukidnon
  - Camiguin
  - Lanao del Norte
  - Misamis Oriental
- Kung mosuroy ka sa Cagayan de Oro City, Asa kini nga probinsiya makita?
  - Bukidnon
  - Camiguin
  - Lanao del Norte
  - Misamis Oriental

5. Unsa nga probinsiya makita ang pinakataas nga Maria Cristina Falls?

- A. Bukidnon
B. Camiguin
C. Lanao del Norte
D. Misamis Occidental

Tubag sa mga Pangutana

Tayahin												
1. A	2. B	3. C	4. D	5. C								
O	B	U	K	I	D	N	O	N				
R	T	H	Y	K	L	I	N	M				
O	L	J	H	G	F	D	S	A				
S	O	E	L	N	O	R	T	E				
I	G	H	K	L	A	N	A	O				
M	I	A	M	I	S	O	C	C				
A	W	R	T	Y	U	I	O	P				
S	A	D	F	G	H	J	K	L				
I	A	D	R	V	N	D	U	O				
M	B	A	M	I	G	U	I	N				

Isagawa

1. Bukidnon 2. Camiguin
3. Misamis Occidental

Hinumdumi Kini!

Aralin 5

1. Maramag 2. Malaybalay City 3. Lake Apo

Aralin 4

1. Misamis Occidental 2. Camiguin 3. Misamis Occidental

Aralin 3

1. C 2. A 3. B

Aralin 2

1. C 2. C 3. A

Unang Adlaw

1. Bukidnon 2. Lanao del Norte 3. Camiguin 4. Misamis Oriental 5. Misamis Occidental

Sulayi Kini!

Sanggunian

1. Araling Panlipunan 3 – Kagamitan ng mag-aaral Rehiyon X-Hilagang Mindanao
2. [google.com/search?q](https://www.google.com/search?q)
3. en.wikipedia.org/wiki/Bukidnon

For inquiries or feedback, please write or call:

Department of Education – Division of Malaybalay City

Office Address: Sayre Highway P-6, Casisang, Malaybalay City

Telefax: (088) 314-0094

EmailAddress: malaybalay.city@deped.gov.ph